

היום נלמד בעזרת ה':

סוכה דף מא

למדנו אתמול מחלוקת האם קדושת שביעית נתפסת רק דרך מקח וממכר או גם דרך חילול. לדעת רבי אלעזר רק דרך מכירה ולדעת רבי יוחנן גם דרך חילול.

מחלוקת בפרי ראשון: המחלוקת היא רק בפרי הראשון הקדוש במקור בקדושת שביעית – האם הקדושה שלו עוברת לפרי אחר או מעות דרך מכירה, או גם דרך חילול. אבל בפרי השני שקיבל את הקדושה מהפרי הראשון לכולי עלמא הקדושה עוברת גם דרך חילול.

והא דקתני לקח לקח: לעיל הביאה הגמרא ראייה לדעת רבי אלעזר מהברייתא המדברת רק במקרה של קנייה ומכירה 'לקח בפירות שביעית בשר.. לקח בבשר דגים וכו'. הגמרא מתרצת שבגלל המקרה של הפרי הראשון שהוא עובר רק דרך מכירה, נקטה כבר הברייתא גם את המקרים הבאים דרך מכירה. (וכאמור ברייתא זו היא אליבא דרבי אלעזר).

מי שיש לו סלע של שביעית: והוא רוצה להוציא את המטבע לחולין. ילך לירקן חבירו, ויאמר לו מכור לי פירות שביעית בסלע, ואז הסלע שקיבל המוכר יצא לחולין. לאחר מכן יתן את הפירות שקנה - במתנה למוכר (והמוכר יצטרך לאכול אותם בקדשות שביעית), ואילו המוכר יתן לו במתנה את הסלע. והרי מדובר כאן במעות שהם 'פרי שני' ובכל אופן הברייתא מצריכה להוציא אותם לחולין רק דרך מקח וממכר, (שהרי אם היה אפשר לעשטות זאת דרך חילול, היה יכול בעל הסלע לחלל אותו בביתו על פירות שיש לו)?

והא דקתני אחד שביעית ואחד מעשר שני: לעיל הביאה הגמרא ראייה לרבי יוחנן מברייתא 'אחד שביעית.. מתחללין על בהמה חיה ועוף'. לכאורה מדובר על הפרי הראשון ובכל אופן כתוב שהוא מתחלל? הגמרא מתרצת שאין הכוונה לפרי הראשון אלא ל'דמי שביעית' שהם 'פרי שני'. ראייה לדבר ממעשר שני המוזכר שם שגם הוא מתחלל. והרי אין פירות מעשר שני מתחללים על מאכלים (שנאמר בענין חילול מעשר

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

שני 'וצרת הכסף בידך' - רק כסף של מעשר שני שיש בו צורת מטבע אפשר לחלל), אלא בהכרח מדובר ב'דמי מעשר שני' - כך גם בשביעית המוזכרת שם מדובר ב'דמי שביעית'.

משנה: לולב ניטל במקדש שבעה: מדין תורה רק בבית המקדש נוטלים לולב בכל שבעת ימי החג, אבל בירושלים וכל ארץ ישראל נוטלים רק ביום הראשון.

ושיהא יום הנפ כולו אסור: אסור מהתורה לאכול תבואה חדשה עד שיקריבו את קרבן העומר בטז' בניסן. ולאחר חורבן בית המקדש אסור לאכול מהחדש עד שיאיר הבוקר של טז' בניסן.

לאחר חורבן הבית תיקן רבי יוחנן בן זכאי שאסור לאכול מהחדש בכל יום טז'.

גמרא: מ"ט מהרה יבנה בית המקדש: ואם היו רגילים בזמן הגלות לאכול חדש מבוקרו של יום טז', ימשיכו לעשות כן בטעות גם לאחר שיבנה המקדש ולא יחכו להקרבת הקרבן.

דאיבני אימת: הגמרא מבררת מדוע חשש רבי יוחנן לאסור את כל יום טז'? והרי אם בית המקדש יבנה ביום טז' - כבר האיר המזרח קודם שהוא נבנה ומותר לאכול חדש מהבוקר. ואם הוא יבנה קודם ליום טז' - הרי גם בזמן בית המקדש היה מותר לאכול מחצות והלאה (למתגוררים רחוק מבית המקדש שלא היו יודעים מתי הוקרב הקרבן), מכיון שכבר ודאי הוקרב הקרבן עד חצות? הגמרא מתרצת שאם הוא יבנה ביום חמישה עשר סמוך לשקיעה, או בלילה, לא יספיקו להכין את קרבן העומר עד ליום יז'.

(עייין רש"י שאין להקשות היאך יבנה בית המקדש ביום חמישה עשר שהוא יו"ט ראשון של סוכות, והרי אין בנין בית המקדש דוחה יו"ט? משום שבית המקדש השלישי לא יבנה בידי אדם אלא ירד מהשמים!)

[תירוץ נוסף -] רב נחמן בר יצחק אמר ריב"ז בשיטת רבי יהודה: בתורה נאמר 'ולחם..לא תאכלו עד עצם היום הזה'. רבי יוחנן בן זכאי סובר ש'עד ועד בכלל' ולכן כל עיצומו של יום טז' אסור בזמן חורבן בית המקדש (דאילו על זמן שבית המקדש קיים נאמר המשך הפסוק הנ"ל 'עד הביאכם את קרבן אלוכיכם'). דבר זה נאמר לאחר מכן בשם תלמיד של תלמידיו הוא רבי יהודה.

והוא מפלג פליג עליה: הרי רבי יהודה הקשה על רבי יוחנן בן זכאי שלא הוא תיקן את הדבר אלא זהו דין תורה? הגמרא מתרצת שרבי יהודה טעה וסבר שרבי יוחנן בן זכאי תיקן את הדבר כתקנה מעצמו, אך באמת הוא דרש זאת בתורה והתקין שינהגו כך בזמן החורבן על פי התורה, ולא כפי שהיו רגילים לנהוג בזמן בית המקדש להמתין עד הקרבת הקרבן.

משנה: יו"ט ראשון של סוכת שחל בשבת, היו מוליכים את הלולים כבר מערב שבת לבית הכנסת, לפי שאסור לטלטלו בשבת ברה"ר. *דין זה היה נוהג רק בזמן שבת המקדש היה קיים, שאז היו נוטלים לולב ביום הראשון שחל בשבת.*

רבי יוסי אומר: אם שכח והוציא את הלולב לרה"ר ביו"ט ראשון שחל בשבת, פטור מקרבן חטאת, לפי שהוא טעה בדבר מצווה, כלומר שמתוך שהיה טרוד לקיים את מצוות לולב הוא מיהר ושכח ששבת היום.

גמרא: מהפסוק **וּלְקַחְתֶּם לְכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ עֵבֶת וְעֵרְבֵי נָחַל...** "אנו לומדים שלא יוצאים ידי חובה בלולב שאול או גזול.

אין אדם יוצא ידי חובה בלולבו של חברו ביו"ט הראשון, אלא אם כן חברו נתן לו אותו במתנה.

ואפילו אם נתנו לו במתנה על מנת שיחזיר לו אח"כ, גם כן יוצא ידי חובה, לפי שמתנה על מנת להחזיר נחשבת ל"מתנה". וכמעשה שהיה עם רבן גמליאל וכו', שרבן גמליאל נתן להם את לולבו במתנה על מנת שיחזירוהו לו אח"כ.

אם נתן לחברו אתרוג על מנת שיחזיר לו אותו אח"כ ולא החזיר לו, חברו לא יצא ידי חובה, לפי שהתברר כעת שהוא נטל אתרוג גזול (= שכיון שלא החזיר לו את האתרוג נמצא שהוא לא נתן לו אותו במתנה, וא"כ הוא נטל אתרוג גזול).

א"ל מר בר אמימר לרב אשי: אבא היה מתפלל עם לולבו בידו (= מרוב חיבתו ללולב היה מתפלל עמו).

קושיא: והרי למדנו בברייתא שאסור להתפלל כשאוחז בידו תפילין, משום שאין דעתו מיושבת עליו, לפי שירא שמא יפלו מידו. וכן הדין אם אוחז בידו סכין (= שחושש שמא תיפול ותינעץ ברגלו), קערה (= מלאה, שחושש שמא ישפך ממנה), ככר (= שמא יפול וימאס), מעות (= שמא יתפזרו). וא"כ איך אמימר החזיק בלולב בשעת תפילתו?

(המשך בדף הבא ↓)

תירוץ: שם בברייתא הוא אוחז בדברים שאין לו מצווה להחזיק אותם והם עליו למשא, וקשה לו להחזיק אותם ולשמור אותם, ולכן הוא טרוד. אבל לולב יש מצווה להחזיק אותו, ומתוך שחביבה עליו המצווה לא קשה לו להחזיק אותו ולשמור עליו, ואינו טרוד.